

**MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET
KÖZÉPSZINTŰ GYAKORLATI (PROJEKT) VIZSGAFELADATOK
2015–2016. tanév május - júniusi vizsgaidőszak**

A/1.

FOTÓ- VAGY VIDEOETŰD KÉSZÍTÉSE

Készítsen 12-16 képből álló vagy 2-3 perc hosszúságú, 3 vagy 4 szereplős fotó- vagy videó-etűdöt, amelyben feldolgozza az ismert közmondást, miszerint "Addig jár a korszak a kútra, amíg el nem török"! A műben (fotó- vagy videó-etűd) nem jelenhet meg konkrét tárgyként és szóbeli utalásként sem korszak, sem kút! A beadandó anyaghoz mellékleje a fotó vagy a videóetűd szinopszist!

Munkájához csatoljon (a vizsgakövetelményekben előírt terjedelemben) munkanaplót, amelyben ismerteti az alapkoncepciót, a megvalósítás során adódó problémákat és az elkészített anyaggal kapcsolatos önértékelését is!

A/2.

KÖZÖSSÉGI OLDALRA SZÁNT PROFILVIDEÓK KÉSZÍTÉSE

Készítsen egy tervezett/most induló „Cinefan” (mozibolond, mozirajongó) közösségi oldalra az oldal tematikájához illeszkedő bemutatkozó profilhoz két rövid, 45-75 másodperc hosszúságú, saját készítésű videoanyagot! Az egyik videó legyen személyes, bemutatkozó jellegű, amelyben ugyanakkor nem jelenhet meg a szerző, és nem tartalmazhat konkrét, adatszerű információkat sem, mégis sokatmondó a szerző mozirajongó személyét illetően. A másik videó legyen filmajánló egy olyan filmhez, amely közel áll a szerző szemléletéhez, egyéniségéhez!

A közösségi portál formáját, designját nem kell elkészítenie, csak az arra felkerülő anyagokat.

Munkájához csatoljon (a vizsgakövetelményekben előírt terjedelemben) munkanaplót, amelyben az egyes anyagok esetében indokolja a témaválasztást és a koncepciót, ismerteti a megvalósítás során felmerülő problémákat és az elkészített anyaggal kapcsolatos önértékelését is!

A/3.

ÁLDOKUMNETRUMFILM-RÉSZLET KÉSZÍTÉSE

Készítse el a filmes forma jellemzőit figyelembe véve egy áldokumentumfilm 4-6 perc hosszúságú részletét! Az áldokumentumfilm valamely aktuális közéleti témát dolgozzon fel! Mellékleje az áldokumentumfilm szinopszist is!

Munkájához csatoljon (a vizsgakövetelményekben előírt terjedelemben) munkanaplót, amelyben ismerteti a tematika megválasztásának indokait, a feldolgozás koncepcióját, a megvalósítás során felmerülő problémákat és az elkészített anyaggal kapcsolatos önértékelését is!

B/1.

EGY ROKCKOPERA-KLASSZIKUS (ELEMZŐ ESSZÉ)

A vizsgaleírásban előírt terjedelemben hasonlítsa össze az *István, a király* legutóbbi, Novák Péter rendezte televíziós változatát¹ az eredeti 1984-es előadás Koltai Gábor rendezte filmváltozatával²! Az elemzés során az élő televíziós közvetítés (2015. évi változat) és az előadás filmforgalmazásra adaptált rögzítéséből (1984-es változat) adódó feldolgozási különbségek analízise mellett elsősorban a díszletezés és a kosztümhasználat különbözőségeire figyeljen! Az összevetést különösen a *Kyrie eleison* jelentőtől az *Adj békét Uram* című dalig, illetve az *Adjatok, adjatok, adjatok*-tól a *Véres kardot hoztam*-dalig tartó blokkok alapos elemzésére építse!

B/2.

MÉDIABOTRÁNY (ELEMZŐ ESSZÉ)

Ismerkedjen meg a médiabotrány fogalmának a Lull-Hinerman szerzőpáros által kidolgozott értelmezésével!³ Készítsen elemzést (a vizsgaleírásban előírt terjedelemben) egy 2014. májusa és 2015. májusa között hazánkban kipattant, médiabotrány-gyanús ügyről, amely felkeltette a hírmédia figyelmét! Esszéjében vizsgálja meg legalább hat, az ügyet feldolgozó médiaszöveg alapján, hogy az eset megfelel-e a médiabotránnyá válás Lull-Hinerman-féle kritériumainak!

B/3.

REKLÁMFILM (ELEMZŐ ESSZÉ)

Készítsen elemző esszét (a vizsgaleírásban előírt terjedelemben) egy bolthálózat reklámfilmjéről, amely nem tartalmaz dialógust csak szlogent, és amelynek mindene az akció! Elemezze az anyagot részben mint mozgóképes szöveget a következő négy szempont szerint: *narratíva, látványszervezés, montázs, intertextualitás*, másfelől a reklámokhoz általánosságban kapcsolt következő hívószavak mentén: *célközönség, meggyőzés, azonosulás, meglepetés!*

---

¹ Elérhető például: https://www.youtube.com/watch?v=2CN1po1_u08

² Elérhető például: <https://www.youtube.com/watch?v=6OOubj4UAX4>

³ Idézi Hartai László a *Médiaesemény-esettanulmányok* című kötetben, 50-54. oldal;

**JAVASLATOK A PROJEKTMUNKA-IDŐSZAKBAN A FELKÉSZÍTŐ TANÁR
MUNKÁJÁNAK SEGÍTÉSÉRE;
ELŐZETES SZEMPONTOK A PROJEKTFELADATOK ÉRTÉKELÉSÉHEZ
2016. május-júniusi vizsgaidőszak**

Tisztelt Kollégák!

Az eddigiekhez hasonlóan az alábbi szempontokkal, megjegyzésekkel szeretnénk segíteni az érettségire való felkészítést, a diákok munkájának irányítását, a szakmai közmegegyezést, a mi-nél egységesebb értékelést.

A mozgóképkultúra és médiaismeret érettségi vizsga első lépése az ún. projektfeladatok elkészítése. A projektfeladatok sajátossága, hogy a vizsgázó – szabadon felhasználva az órán tanulta-t, a szakirodalmat, s más forrásból szerzett információit – önállóan dolgozza fel a megjelölt problémát.

A vizsgának ez a része azt méri, hogy a vizsgázó milyen mértékben van birtokában a szükséges formanyelvi, esztétikai és médiaismereti tudásanyagának, ismereteit mennyiben tudja érvényre juttatni a gyakorlati és elméleti feladatok megoldása, kidolgozása során. Ez a feladattípus sok időt igényel, a megtervezés, a kivitelezés, az elkészített munka átgondolása, értékelése hosszú munkafolyamat – ezért a kötetlenebb munkát biztosító hosszabb időtartam. Amennyiben a felkészítő tanár úgy érzi, hogy egy feladat megszővegezése nem egyértelmű, e-mailben fordulhat az Oktatási Hivatal vizsgatárgyfelelősehez, aki továbbítja a kérdést a tételkészítő bizottsághoz, és a választ eljuttatja a felkészítő tanárhoz.

Mivel az új érettségi rendszer bevezetése óta eltelt időszak tapasztalatai alapján érzékelhető né-mi bizonytalanság a felkészítő tanár szerepfelfogásával kapcsolatosan – melyet tételes jogsza-bály nem rögzít –, az alábbi javaslatok segíthetik a kollégákat az egységes szerepértelmezésben.

A felkészítő tanár:

- ismertesse a tanulócsoporttal a mozgóképkultúra és médiaismeret érettségi vizsgasza-bályzatát, a projektvizsga sajátosságait, a munkanapló fogalmát és a határidőket; (I: az Oktatási Hivatal honlapján a 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben –a részletes követelmé-nyeket és a vizsgaleírást – www.oktatas.hu/kozneveles/erettsegi/jogszabalyok címen)
- tájékoztassa a tanulókat arról, hogy milyen segítséget vehetnek igénybe a projektfelada-tok megoldása során és mi tekintendő jogosulatlan segítségnek;
- a projektfeladatok megjelenését követően az érettségizni szándékozó tanulót segítse a számára optimális gyakorlati és elméleti feladatok kiválasztásában;
- szükség esetén javasoljon a tanulók számára hozzáférhető, a feladatok megoldását segítő szakirodalmat;
- jogosulatlan segítség igénybevétele esetén tegye meg a szükséges lépéseket.

A felkészítő tanár lehetőség szerint:

- kérjen indoklást a tanulótól feladatválasztását illetően;
- jelöljön ki konzultációs időpon(t)ka)t a munkafolyamatok figyelembe vételével;

- készíttessen a vizsgálóval munkatervet, és törekedjen annak betartatására;
- értelmezze és dolgozza fel a vizsgálóval valamely régebbi projektfeladat anyagát („A” és „B” típusút egyaránt) és azok nyilvánosságra hozott javítókulcsát; javítási-értékelési útmutatóját (elérhető az OH honlapján a www.oktatas.hu >> Köznevelés >> Érettségi >> Központi írásbeli feladatsorok, javítási útmutatók >> [Korábbi vizsgaidőszakok vizsgaanyagai - vizsgatárgyak szerint](#) útvonalon)
- időben figyelmeztesse a vizsgázót, amennyiben a konzultációk során azt érzékeli, hogy a tanuló lényegi ponto(k)on eltért a kiírt feladat követelményeitől;
- fordítson figyelmet a hivatkozási rend megtanítására.

A felkészítő tanár nem teheti meg, hogy:

- az egyes projektfeladatok megoldására vonatkozó alapötlettel (koncepcióval vagy esszé-vázlattal) segítse a vizsgázót;
- a vizsgáló munkájában közvetlenül részt vegyen (pl. szervezési feladatok átvállalása, segítő jelenlét a forgatáson, interjú-szituációban vagy az utómunka során, illetve az esszéírásban);
- a munkanapló elkészítésében aktív-segítő módon vegyen részt;
- határidő után elkészült projektmunkát fogadjon el.

Az elkészített projektmunkák beadásáról: az anyagot személyesen vagy szükség esetén postai úton (ajánlott küldeményként) célszerű eljuttatni a vizsgabizottságot működtető intézménybe/iskolába (azaz oda, ahol a vizsgáló az érettségi vizsgára jelentkezett). A video-anyagokat célszerű DVD-formátumban leadni, a hanganyagokat pedig CD-n (MP3, WMA vagy egyéb olyan általánosan használt formátumban, ami az értékelő tanár számára lehetővé teszi a beadott munka megtekintését/lejátszását.). A nyomtatott anyagokra vonatkozóan nem előírás azok elektronikus formában történő beadása, de célszerű, ha a vizsgáló az írásos anyagokat is mellékeli egy külön CD-n. A legszerencsésebb formátumválasztás ebben az esetben a PDF, mert az megnyitáskor is biztosan a vizsgáló által tervezett formában jelenik meg (a képeket, képaláírásokat, lábjegyzeteket, táblázatokat nem tördeli át a megnyitás során alkalmazott program aktuális beállítása.)

Az **„A” jelű vizsgafeladatok** a vizsgaleírás szerint valamilyen médiaszöveg elkészítésére vonatkoznak. Rendkívül fontos a feladatkiírás pontos értelmezése. Alapvető, hogy a feladatok kiadásától kezdve a felkészítő tanárok világosan lássák – és tanítványaikban tudatosítsák –, hogy az értékelés nem a technikai kivitelezés tökéletességét jutalmazza, hanem a tanult ismeretek értelmezését, a médiaszöveg megtervezésének és elkészítésének tudatos, előre megkomponált, előkészített voltát, továbbá a munkával kapcsolatos önreflexív, kritikai megállapítások szakmai érvényességét.

Nagy hangsúlyt kap tehát a *munkanapló*, amely dokumentálja a munka tudatos tervezését, a menet közben adódó váratlan kompozíciós döntések indoklását és az elkészült „alkotással” való szembesülést, annak értékelését. A vizsgaszöveg – mint produktum – hitelesítője lesz a munkanaplónak, melynek színvonala, egyéni, kreatív értéke meghatározó, ám a minősítést elsősorban a munkanaplóban foglaltak határozzák meg, melynek elvárt felépítését a vizsgaleírás tartalmazza.

A „**B**” jelű **vizsgafeladatok** (esszé, rövid tanulmány) esetében előzetesen felhívjuk a kollégák figyelmét arra, hogy noha a feladatok által megkívánt ismeretanyag nem haladja meg az érettségi követelményrendszerében rögzítetteket, a zárthelyi írásbeliben elvárt esszék színvonalánál jóval igényesebb, elmélyültebb munkát, megoldást kíván a vizsgázóktól, hiszen a feladat szabaddabb, elkészítéséhez hosszabb idő áll rendelkezésre, s a kidolgozás során bármely háttéranyag használata engedélyezett.

Kérjük a felkészítő tanárokat, tegyék egyértelművé a vizsgázók számára, hogy az internetről letöltött és bemásolt anyagokat szigorú forráskritikával kell kezelni, és azokat kizárólag pontos hivatkozással ellátva szabad felhasználni. Az esszét javító tanár köteles a feladat megoldása szempontjából irreleváns idézeteket (például a feleslegesen ismertetett életrajzi adalékokat, cselekményleírást) figyelmen kívül hagyni, a pontos hivatkozás nélkül felhasznált anyagok esetében pedig pontlevonást alkalmazni.

Mivel egyes feladatok konkrét művekhez kapcsolódnak, megkerülhetetlen ezek alapos ismerete. A feladatok olyan alkotásokat nevesítenek, amelyeket kiadtak DVD-formátumban, illetve jogtiszt forrásból biztosan letölthetőek, így azok beszerzése, elérhetősége lehetséges és egyben jogszerű.

A mozgóképkultúra és médiaismeret érettségi **2016. tavaszi vizsgaidőszakra** vonatkozó konkrét projektfeladataival kapcsolatban az alábbiakra hívjuk fel a figyelmet:

A/1. feladathoz

A feladat szerint a fotó vagy videó etűdhöz mellékelni kell annak szinopszisát. Mivel a szinopszis minősége fontos az értékelés során, lényeges, hogy a vizsgázó tisztában legyen azzal, mit is értünk szinopszis fogalma alatt. A szinopszis maximum fél oldal kifejezően megírt folyó szöveg, amelyből ki kell derülnie annak a történetnek, melyet a szerző építene fel a film megtekintése után (ha az már készen lenne). Vagyis tartalmazni kell a kiinduló vagy alaphelyzet leírását, annak az állapotnak a felvázolását, amelyben a film fő(bb) karaktere(i) vannak. Tartalmaznia kell annak a konfliktusnak (vagy cselekvési kényszernek) a megfogalmazását, ami kimozdítja a szereplőket az alaphelyzetből. Tartalmaznia kell továbbá azt a zárlatot (befejezést), ami a konfliktus feloldását jelenti. A szinopszisban a cselekménymenet legfontosabb lépéseit kell csak röviden összefoglalva jelezni, jeleneteket vagy azok sorrendjét, kibontását a szinopszis nem tartalmazza. A szinopszis – mindezen túl – utal a tervezett film műfajára vagy szerzői megfogalmazás mód esetén a rendezői szemlélet stílárís jegyeire. A szinopszishoz a tervezett film moodját (hangvételt) érzékeltető néhány képet is célszerű mellékelni.

A feladat kiírása videó etűd készítése esetén nem zárja ki az animációs technika alkalmazását sem.

A/2. feladathoz

A feladat sikeres megoldásához szükséges, hogy a videók megtervezése és elkészítése közben a vizsgázó a megadott paramétereken túl tartsa szem előtt, hogy azokat egy tematikus közösségi oldal számára készíti. Úgy kell tehát személyesnek lennie, hogy közben nem szolgáltathatja ki tényleges adatait, nem adhat ki magáról érzékeny információkat. Lényeges továbbá, hogy a két film markánsan eltérjen egymástól, de egy elem, a szerző „mozibolond” személyisége mégis kapcsolja össze azokat.

A/3. feladathoz

A feladat két kulcsszava az „áldokumentum” és a „filmrészlet”. Fontos tehát, hogy a filmkészítő tisztában legyen azzal, hogy az áldokumentumfilm lényege nem a megtévesztés, a becsapás csupán eszköz arra, hogy a néző felismerje, milyen védtelen a manipulációval szemben. Másfelől a vizsgázónak azt is szem előtt kell tartani, hogy noha csupán egy néhány perces filmrészletet készít el, mellékelnie kell a teljes film szinopszisát (ld. az A/1 feladathoz írtakat), és a munkanaplóhoz előírtakat is.

B/1. feladathoz

A sikeres elemzés feltételezi, hogy a vizsgázó tisztában van az élő adás fogalmával, és utána olvas annak is, hogyan készült az eredeti, 1984. évi előadásból készített film. A feladat a két feldolgozás összehasonlító elemzését kéri (elsősorban a megadott szempontok szerint), ezért határozottan kerülendő a két feldolgozás egymás utáni, egymást követő bemutatása, elemzése. Annál fontosabb a hajdani és a mai értelmezések esetleges azonosságának vagy különbözőségének kibontása. Oda kell figyelni arra is, hogy az elemzést nem pótolja az elemzendő műről, a szerzőkről vagy az énekesekről összegyűjtött mégoly alapos és gazdag információhalmaz sem. Lényeges továbbá, hogy a vizsgázó tartsa magát a feladatban előírt esszéformához.

B/2. feladathoz

A megadott szakirodalom alapos tanulmányozásán túl a sikeres feladatmegoldás alapja a jól megválasztott – botránygyanús – eset. Ezért fontos, hogy a megadott időszak komoly közérdeklődésre számot tartó ügyeit áttekintse a vizsgázó. Erre az internet elsődleges forrásként kevésbé alkalmas, sokkal inkább az írott sajtó könyvtárakban található, időrendi sorba rendezett példányait átfutva találhat rá a vizsgázó a megfelelőnek tűnő esetekre. Alapvető továbbá annak a minimum hat médiaszövegnek a tudatos kiválasztása is, amelyre az elemző esszé épül majd.

B/3. feladathoz

Sokat segít a vizsgázónak, ha a megfelelő, jól és árnyaltan elemezhető reklámfilmet választ elemzése tárgyául. A sikeres filmválasztás kulcsa a szlogen, amely azt állítja, hogy az adott bolthálózatnak mindene az akció, és a film maga is az akciófilmmel, mint filmformával játszik. A sikeres feladatmegoldáshoz szükséges, hogy az esszének a feladatban megadott elemzési szempontok mindegyikére reflektálnia kell.

MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET

Filmlista

Az írásbeli feladatlapokban szereplő filmrészletek – szerzői jogi okok miatt – nem hozhatók nyilvánosságra letölthető formában, tehát nem hozzáférhetők az Oktatási Hivatal honlapján sem a vizsgaanyagok között. A feladatok azonban csak olyan filmekhez kapcsolódnak, amelyek példányai a kereskedelmi forgalomban elérhetőek (DVD-n, illetve VHS-en).

Az alábbi – a télelkesztő bizottság elnöke által összeállított – nyilvántartás tartalmazza az eddigi vizsgaidőszakokban felhasznált szövegértési feladatokhoz kapcsolódó filmek címét és a rendező nevét.

- 2005. május – (közép- és emelt szint) – Bergman: Csend
- 2005. október – (középszint) – Tarkovszkij: Iván gyermekkora
- 2006. május – (közép- és emelt szint) – Erice: Életvonal (a Tíz perc trombita c. szkeccsfilmről)
- 2006. október – (középszint) – Brian De Palma: Aki legyőzte Al Caponét
- 2007. május – (közép- és emelt szint) – Orson Welles: A per
- 2007. október – (középszint) – Truffaut: Lőj a zongoristára
- 2008. május – (közép- és emelt szint) – Tarr Béla: Werckmeister harmóniák
- 2008. október – (középszint) – Milos Forman: Egy szösz szerelme
- 2008. október – (emelt szint) – Jancsó Miklós: Fényes szelek
- 2009. május – (középszint) – Terry Gilliam: Brazil
- 2009. május – (emelt szint) – Wong Kar-wai: Szerelemre hangolva
- 2009. október – (középszint) – de Sica: Csoda Milánóban
- 2009. október – (emelt szint) – Moore: Kóla, puska, sültkrumpli
- 2010. május – (középszint) – Gothár Péter: Részleg
- 2010. május – (emelt szint) – Sára Sándor: Feldobott kő szerepel
- 2010. október – (középszint) – Sean Penn: 9'11
- 2010. október – (emelt szint) – Kusturica: Cigányok ideje
- 2011. május – (középszint) – Ragályi Elemér: Szilveszter
- 2011. október – (középszint) – A. Wajda: Hamu és gyémánt
- 2012. május – (középszint) – Gazdag Gyula: Bástyasétány '74.
- 2012. október – (középszint) – Ridley Scott: Thelma és Louise
- 2013. május – (középszint) – Antonioni: Foglalkozása riporter
- 2013. október – (középszint) – Sára Sándor: Cigányok
- 2014. május – (középszint) – Bácskai-Lauró István: Gyula vitáz télen-nyáron
- 2014. október – (középszint) – Bódy Gábor: Amerikai anzix
- 2015. május – (középszint) – Hajdu Szabolcs: Fehér tenyér
- 2015. október – (középszint) – Guillermo del Toro: A faun labirintusa